

6. РАЗРЕД

Царство протиста:

Паразитске праживотиње и болести које изазивају:

БОЛЕСТ	ДИЗЕНТЕРИЈА	БОЛЕСТ СПАВАЊА	МАЛАРИЈА
ИЗАЗИВА	ДИЗЕНТЕРИЧНА АМЕБА	ПАРАЗИТСКИ БИЧАР	МАЛАРИЧНИ ПЛАЗМОДИЈУМ
ПРЕНОС	ПРЉАВОМ ВОДОМ И РУКАМА	МУВА ЦЕ-ЦЕ	МАЛАРИЧНИ КОМАРАЦ

Царство животиња:

Преглед група и органских система код којих се ПРВИ пут јављају

СУНЂЕРИ- прве вишећелијске животиње

ДУПЉАРИ- мрежаст нервни систем

ПЉОСНАТИ ЦРВИ- трослојна организација, двобочна симетрија

ВАЉКАСТИ ЦРВИ- комплетан цревни систем(усни-анални отвор), примарна телесна дупља

ЧЛАНКОВИТИ ЦРВИ- секундарна телесна дупља, крвни систем (затворен, остали бескичмењаци имају отворен)

МЕКУШЦИ- органи за дисање

ЗГЛАВКАРИ- органи за кретање

Упоредни преглед грађе бескичмењака:

СУЊБЕРИ

- најједноставније грађене животиње
- сесилни асиметрични организми
- двослојне животиње
- немају ткива ни органе

ВАЉКАСТИ ЦРВИ

- трослојне животиње
- двобочна симетрија
- **примарна телесна дупља**
- врпчаст нервни систем
- усни отвор, црево и **анални отвор**
- разноврсност: **човечја глиста, дечја глиста и трихина**

ДУПЉАРИ

- двослојне животиње
- жарне ћелије, кожно-мишићне ћелије
- ткива
- зрачне симетрија
- мрежаст нервни систем
- два облика полипи и медузе
- разноврсност: **хидре, морске сасе, корали и медузе**

ЧЛАНКОВИТИ ЦРВИ

- трослојне животиње
- чланковито тело
- **секундарна телесна дупља**
- **лествичаст нервни систем**
- **затворен крвни систем**
- разноврсност: **кишне глисте, морски чланковити црви и пијавице**

ПЉОСНАТИ ЦРВИ

- трослојне животиње
- врпчаст нервни систем
- усни отвор и разгранато црево, нема аналног отвора
- слободни облици и паразити животиња и човека
- разноврсност: **планарије, метиљи и пантљичаре**

МЕКУШЦИ

- трослојне животиње
- љуштура, плашт, труп, стопало
- **ганглионеран нервни систем**
- отворен крвни систем
- дишу преко **шкрга**
- разноврсност: **планарије, метиљи и пантљичаре**

ЗГЛАВКАРИ

- трослојне животиње
- чланковито тело и **чланковите ноге**
- чланци груписани и граде главу, груди и трубух
- скелет спољашњи- **хитинска кутикула**
- периодичан раст-пресвачење
- лествичаст нервни систем
- отворен крвни систем
- дишу преко шкрга, листоликих плућа (пауци), **трахеја** (инсекти)
- разноврсност: **ракови, пауци, шкорпије, стоноге, крпељи и инсекти**

БОДЉОКОШЦИ

- трослојне животиње
- унутрашњи кречњаки скелет
- петозрачна симетрија тела
- бодље (за одбрану и кретање)
- систем канала и водене ножице за кретање
- **дифузно-врпчаст нервни систем**
- ларве имају двобочну симетрију
- разноврсност: **морске звезде, морске змијуљице, морски јежеви, морски краставци и морски кринови**

Паразитски црви:

ВЕЛИКИ МЕТИЉ	СВИЊСКА ПАНТЉИЧАРА	ПСЕЋА ПАНТЉИЧАРА	ЧОВЕЧЈА ГЛИСТА	ДЕЧЈА ГЛИСТА	ТРИХИНА
одрасли живи у јетри краве, овце човека а као ларва у барском пужу	одрасле у цреву човека, а ларве у мишићима свиње	Одрасла у цреву вука, лисице и пса а ларва у мишићима човека (мехур).	живи у цреву човека	живи у цреву деце	одрасле живе у цреву а младе у мишићима
Када домаћин заједно са травом унесе учаурене ларве.	Када човек једе бобочаво свињско месо	Човек се зарази ако не пере руке након игре са псом.	уносе се преко неопране хране и прљавих руку	унесе се најчешће преко прљавих руку	уносе се преко зараженог меса

Кичмењаци:

Упоредни преглед грађе кичмењака:

КОЛОУСТЕ

- кичмењаци вез вилица
- живе у води
- хорда са зачецима кичмених пршљенова

РИБЕ

- прави водени кичмењаци
- имају парна и непарна пераја
- на површини тела имају крљушти
- имају очи и бочну линију
- дишу на шкрге
- срце из два дела (1 комора и 1 преткомора)
- немају сталнју температуру тела
- спољашње оплођење
- разноврсност: **рушљорибе (хрскавичаве) и кошљорибе (коштане)**

ВОДОЗЕМЦИ

- прелазни организми између водених и копнених кичмењака
- у процесу развића везани су за воду
- 2 пара удова за кретање
- кожа им је глатка, влажна и слузава
- дишу преко плућа и коже
- срце из 3 дела (2 преткоморе и 1 коморе)
- немају сталну температуру тела
- оплођење спољашње
- ларва пуноглавац живи у води, има рап и дише на шкрге
- разноврсност: **реппати (даждевњаци, мрмољци, човечја рибица), безрепи водоземци (жабе) и безноги**

ГМИЗАВЦИ

- живе у води и на копну
- 2 пара удова или их немају
- на површини тела имају рожне крљушти
- дишу преко плућа
- срце из 3 дела
- немају сталну температуру тела
- полажу оплођена јаја (амнионско јаје заштићено са три опне) на копну
- разноврсност: **гуштери, змије, корњаче и крокодили**

ПТИЦЕ

- кичмењаци који лете
- 1 пар удова за летење (крила) и 1 пар ногу
- на површини тела имају перје
- кости су им шупље
- дишу преко плућа
- срце из 4 дела (2 преткоморе и 2 коморе)
- имају сталну температуру тела
- полажу оплођена јаја (амнионско јаје заштићено са три опне) на копну
- разноврсност: **тркачице (ној), веслачице (пингвини) и летачице**

СИСАРИ

- углавном живе на копну
- 2 пара удова
- на површини тела имају крзно, чекиње или вуну
- дишу преко плућа
- срце из 4 дела
- имају сталну температуру тела
- развиће ембриона у телу мајке
- млади се хране мајчиним млеком
- Разноврсност: **кљунари, торбари и сисари са постељицом**